

מבט לאיראן

21 בפברואר – 7 במארס 2021

עורך: ד"ר רז צימט

במוקד אירועי השבוע

- ◀ **משרד החוץ האיראני גינה את התקיפה האמריקאית נגד יעדים של מיליציות עיראקיות פרו-איראניות בגבול סוריה-עיראק** בלילה שבין 25 ל-26 בפברואר 2021. דובר משרד החוץ כינה את התקיפה "בלתי-חוקית" והפרה של החוק הבינלאומי ושל ריבונות סוריה. שעות ספורות לאחר התקיפה שוחח שר החוץ האיראני עם עמיתו הסורי.
- ◀ דובר משרד החוץ האיראני, סעיד ח'טיבזאדה, קיים בסוף פברואר ביקור בדמשק במהלכו נפגש עם בכירים בממשל הסורי ודן עימם בהתפתחויות באזור ובהרחבת שיתוף הפעולה בין המדינות, במיוחד בתחומי ההסברה, המדע והתרבות.
- ◀ **בטהראן התקיים כנס לבחינת הזדמנויות להרחבת שיתוף הפעולה המסחרי בין איראן לסוריה** בהשתתפות בכירים איראנים בתחומי הכלכלה והמסחר. בכנס נבחנו הקשיים המעכבים את הרחבת המסחר בין שתי המדינות והדרכים להתגבר עליהם. בתוך כך, קיים סגן נשיא איראן למדע ולטכנולוגיה ביקור בדמשק במהלכו הוקם "בית לחדשנות ולייצוא" איראני בסוריה, שיפעל לקידום ייצוא מוצרי טכנולוגיה וידע מאיראן לסוריה.
- ◀ **שר החוץ העיראקי הגיע לביקור שני בתוך פחות מחודש בטהראן.** במהלך הביקור נפגש השר עם עמיתו האיראני ועם מזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי ודן עימם בהתפתחויות בעיראק ובאזור, ובכלל זה בפעילות ארצות הברית במדינה. בסמוך לביקור זה, קיימה משלחת ביטחונית עיראקית בכירה בראשות יועצו הבכיר של שר הפנים העיראקי ביקור בטהראן.
- ◀ **מתיחות בין איראן ותורכיה** בעקבות ראיון של שגריר איראן בעיראק לערוץ טלוויזיה כורדי, במהלכו מתח השגריר ביקורת חריפה על מעורבות תורכיה בצפון עיראק. לאחר הריאיון זומן שגריר איראן באנקרה לשיחת הבהרה.
- ◀ דובר משרד החוץ האיראני **הכחיש מעורבות איראנית בפגיעה בספינה שבעלות ישראלית** במפרץ עומאן. הוא ציין כי ישראל היא הגורם לחוסר היציבות באזור וכי טהראן תגיב אם יינקטו נגדה צעדים.

המעורבות האיראנית בסוריה

- ◀ דובר משרד החוץ האיראני, סעיד ח'טיבזאדה, גינה את התקיפה האמריקאית נגד מטרות של מיליציות עיראקיות פרו-איראניות בגבול סוריה-עיראק (בלילה שבין 25-26 בפברואר 2021). בתקיפה נהרג לפחות פעיל אחד באחת המיליציות וכמה אחרים נפצעו. דובר משרד החוץ האיראני כינה את התקיפה "בלתי-

חוקית" והפרה בוטה של זכויות האדם ושל החוק הבינלאומי. הוא ציין, כי התקיפה האמריקאית היא המשך לתוקפנות הנמשכת מצד "המשטר הציוני" בשטח סוריה והתבצעה בשעה שהכוחות האמריקאים כובשים שטחים בסוריה והבסיסים האמריקאים במדינה משמשים להדרכת "כוחות טרוריסטים". ח'טיבזאדה ציין, כי התוקפנות האמריקאית מהווה הפרה של ריבונות סוריה ולכידותה הטריטוריאלית ותוביל להחרפת העימותים הצבאיים וחוסר היציבות באזור (איסנ"א, 26 בפברואר 2021).

◀ שעות ספורות לאחר התקיפה האמריקאית בגבול סוריה-עיראק, שוחח שר החוץ האיראני, מחמד ג'ואד זריף, בטלפון עם עמיתו הסורי, פיצל אלמקדאד. סוכנות הידיעות הסורית סאנא דיווחה (26 בפברואר 2021), כי השניים דנו ביחסים הביטחוניים בין המדינות ובדרכים להרחיבם במאמץ להתמודד עם הסנקציות הכלכליות המוטלות על שתי המדינות. כמו כן, עסקה השיחה בהתפתחויות באזור ובהמשך תהליך ההסדרה בסוריה. שר החוץ זריף הדגיש את תמיכת איראן בסוריה בכל התחומים, במיוחד במאבק בטרור.

◀ דובר משרד החוץ האיראני, סעיד ח'טיבזאדה (Saeed Khatibzadeh), ביקר ב-24 בפברואר 2021 בסוריה ונפגש עם בכירים בממשל הסורי. בפגישה עם שר החוץ הסורי, פיצל אלמקדאד, דנו השניים בהתפתחויות באזור וביחסים הביטחוניים בין שתי המדינות ובדרכים לחזקם. ח'טיבזאדה הדגיש את החשיבות, שאיראן מייחסת ליחסיה עם סוריה, ואת תמיכתה בפתרון, ששייב את הביטחון והיציבות לסוריה תוך שמירת ריבונותה, עצמאותה ולכידותה הטריטוריאלית. בשיחה עם כתבים אמר דובר משרד החוץ האיראני, כי בכוונת איראן לשלוח לסוריה דלק וקמח כדי לסייע לעם הסורי. כמו כן, נפגש ח'טיבזאדה עם שר ההסברה הסורי, עמאד סארה (Imad Sara), ועם יועצת הנשיא הסורי, בת'ינה שעבאן, והעביר הרצאות באקדמיה הדיפלומטית ובמרכז למחקרים אסטרטגיים בדמשק (אלוטן, 25 בפברואר; פארס, 27 בפברואר 2021).

**פגישת דובר משה"ח האיראני עם שר ההסברה הסורי
(סאנ"א, 25 בפברואר 2021).**

◀ ב-1 במרץ 2021 התקיים בלשכת המסחר בטהראן כנס, שנועד לדון בהזדמנויות ובאסטרטגיות להרחבת שיתוף הפעולה המסחרי בין איראן לסוריה. בכנס השתתפו חמיד-רזא זאדבום (Hamid Reza Zadbom), ראש הארגון לפיתוח מסחר; חסן דנאא'י-פר, מזכיר המטה לפיתוח הקשרים בין איראן וסוריה; כיואן כאשפי, ראש לשכת המסחר המשותפת לאיראן ולסוריה; ואנשי כלכלה ומסחר בכירים. המנכ"ל לענייני מדינות ערב ואפריקה בארגון לפיתוח מסחר, פרזאד פילתן (Farzad Piltan), אמר בכינוס, כי איראן רואה בסוריה שותף

אסטרטגי מדיני וכלכלי, שיש להעמיק עמו את הקשרים הכלכליים והמסחריים. הוא ציין, כי איראן יכולה לייצא לסוריה לא רק סחורות כי אם גם שירותים טכניים והנדסיים ולהשתתף בפרויקטים רבים במסגרת שיקום המדינה. הוא הוסיף, כי לארגון לפיתוח מסחר יש תכניות להרחיב את המסחר עם סוריה בשלוש השנים הקרובות להיקף של 1.5 מיליארד דולרים, אך יישומן מחייב את הפחתת הסיכונים המסחריים, הסרת קשיים בנקאיים ויצירת תשתית תחבורה מתאימה (אירנ"א, 1 במרץ 2021).

◀ ראש הארגון לפיתוח מסחר, חמיד-רזא זאדבום, עדכן בכנס בנוגע למאמצים מצד שתי המדינות לבטל את המכסים על סחר ביניהן. הוא הודה כי קיימים קשיים המעכבים את הרחבת שיתוף הפעולה המסחרי בין המדינות וכי היקף המסחר ביניהן ירד בשנה האחרונה, בעיקר בהשפעת הסנקציות הכלכליות והתפרצות הקורונה (אילנ"א, 1 במרץ 2021).

◀ היו"ר הסורי של לשכת המסחר המשותפת לסוריה ולאיראן, פהד דרויש (Fahad Darwish), אמר, כי שתי המדינות ניצבות בפני מלחמה כלכלית ויש לפעול לצמצום השפעת הסנקציות המוטלות עליהן. הוא קרא להקמת בנק איראני-סורי משותף, שיוכל לסייע בהקמת חברות משותפות לשתי המדינות, לביטול המכסים בין איראן וסוריה ולהקמת קו אשראי משותף (מהר, 1 במרץ 2021).

**כנס לבחינת הדרכים לחיזוק המסחר בין איראן לסוריה
(תחליל באזאר, 1 במרץ 2021).**

◀ סגן נשיא איראן למדע ולטכנולוגיה, סורנא סטארי (Sourena Sattari), הגיע ב-3 במרץ 2021 לביקור בדמשק בראש משלחת מסחרית וטכנולוגית, שכללה ארבעים מנהלי חברות. במסגרת הביקור הוקם "בית לחדשנות ולייצוא" איראני בסוריה (שלישי מסוגו לאחר הקמת בתים דומים בסין ובקניה), שיאפשר ייצוא מוצרי טכנולוגיה וידע לסוריה. כמו כן התקיימו פגישות מסחריות וטכנולוגיות בין אנשי ידע איראנים לחברות סוריות לצורך מציאת שווקים בינלאומיים למוצרים טכנולוגיים משתי המדינות. בנוסף על כך, נחתם במהלך הביקור מזכר הבנה לשיתוף פעולה מדעי וטכנולוגי בין האגף למדע ולטכנולוגיה בלשכת נשיא איראן למשרד ההשכלה הגבוהה והמחקר המדעי הסורי בבנייה ובהצטיידות של מעבדות ננו-טכנולוגיה, ביו-טכנולוגיה ובתי חולים (אירנ"א, 1 במרץ; איסנ"א, 3 במרץ 2021).

המעורבות האיראנית בעיראק ובמפרץ הפרסי

◀ סוכנות הידיעות AP דיווחה (25 בפברואר 2021), כי מתקפת המל"טים הממולכדים לעבר ארמון המלוכה בריאד ב-23 בינואר 2021 בוצעה משטח עיראק. בכיר במיליציה עיראקית פרו-איראנית ובכיר אמריקאי מסרו לסוכנות הידיעות, כי שלושה מל"טים שוגרו מגבול עיראק-סעודיה על-ידי מיליציה בלתי מוכרת הנתמכת על-ידי איראן. הבכיר במיליציה העיראקית טען, כי המל"טים הועברו מאיראן בחלקים, הורכבו בעיראק והתנסו לתוך מתחם הארמון בריאד. לאחר התקיפה נטלה התארגנות לא מוכרת בשם "גדודי הבטחת האמת" אחריות לפעולה בתגובה לפיגוע התאבדות בבגדאד.

◀ שר החוץ העיראקי, פואד חסין (Fouad Hussein), הגיע ב-27 בפברואר 2021 לביקור בטהראן. זהו ביקורו השני באיראן בתוך פחות מחודש. במהלך הביקור נפגש חסין עם שר החוץ האיראני זריף ועם מזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי, עלי שמח'אני. שמח'אני אמר בפגישה, כי העיכוב במימוש החוק, שעבר בפרלמנט העיראקי וקורא לנסיגת הכוחות האמריקאים מעיראק, יגביר את המתיחות ויחריף את המשבר באזור. הוא הזהיר מפני פעילות ארצות הברית בעיראק שנועדה, לדבריו, לחזק את פעילותו הטרוריסטית של דאעש באזור, ואמר, כי התקיפה האמריקאית נגד המיליציות העיראקיות היא ראשיתו של שלב חדש ב"טרור מאורגן" (תסנים, 27 בפברואר 2021).

פגישת שר החוץ העיראקי עם מזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי של איראן (תסנים, 27 בפברואר 2021).

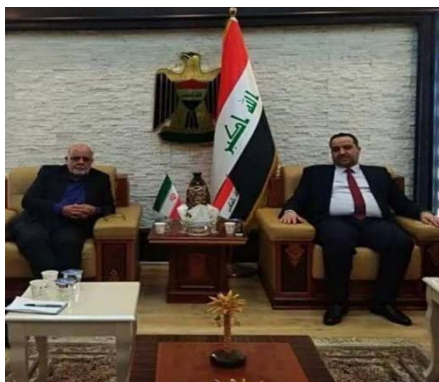
◀ שר החוץ זריף גינה, אף הוא, את התקיפה האמריקאית בגבול סוריה-עיראק וכינה אותה בלתי-חוקית והפרת ריבונות המדינה. הוא ציין, כי חלק מהתקיפות האחרונות, שהתרחשו בשטח עיראק ויוחסו למיליציות השיעיות, נראות חשודות וייתכן כי נועדו לחבל ביחסים בין איראן ועיראק ולערער את היציבות במדינה. הוא קרא לממשלת עיראק למצוא את האחראים לאירועים אלה. זריף קרא להתחלת העבודות להקמת מסילת הברזל משלמצ'ה שבמערב איראן לבצרה שבדרום עיראק במטרה להרחיב את הקשרים המסחריים בין שתי המדינות. שר החוץ העיראקי אמר בפגישה, כי ארצו פועלת לזירוז הפתרון לבעיית הגישה האיראנית למקורותיה הכספיים בעיראק וכי עיראק לא תאפשר לאירועים האחרונים בשטחה לפגוע בקשרים בין שתי המדינות (מהר, 27 בפברואר 2021).

◀ משלחת ביטחונית עיראקית בכירה בראשות יועצו הבכיר של שר הפנים העיראקי, עבד אלחלים פאהם אלפרהוד, הגיעה בראשית מרץ לביקור בטהראן. בפגישת חברי המשלחת עם עלי עבדאללהי (Ali Abdollahi), ראש אגף התיאום במטה הכללי של הכוחות המזוינים האיראנים, אמר הבכיר האיראני, כי הוצאת הכוחות האמריקאים היא הצעד החשוב ביותר להשבת הביטחון והיציבות לאזור. הוא הוסיף, כי איראן מוכנה לסייע למשטרה ולמשמר הגבול של עיראק בחיזוק יכולותיהם במאבק נגד דאעש, כנופיות סמים ומבריחים לאורך הגבול. במשלחת העיראקית השתתפו גם מפקד משמר הגבול, מפקד הרשות למאבק בפשע המאורגן, מפקד המשטרה הפדרלית ומפקד כוח ההתערבות המהירה (משרק ניוז, 1 במרץ 2021).

פגישת ראש אגף התיאום במטכ"ל האיראני עם יועצו הבכיר של שר הפנים העיראקי (משרק ניוז, 1 במרץ 2021).

◀ שגריר איראן בבגדאד, אירג' מסג'די (Iraj Masjedi), נפגש ב-22 בפברואר עם שר המסחר העיראקי, עלאא' אחמד אלג'בורי (Alaa Ahmed al-Jubouri), ודן עימו בשיתוף הפעולה המסחרי בין שתי המדינות ובדרכים להרחיבו ובתיאום ביקורו של שר התעשייה והמסחר האיראני, עלי-רזא רזם-חסיני (Ali Reza Razm Hosseini) בעיראק (אירנ"א, 22 בפברואר 2021).

פגישת שגריר איראן בבגדאד עם שר המסחר העיראקי (אירנ"א, 22 בפברואר 2021).

◀ שגריר איראן בעיראק, אירג' מסג'די, מתח בריאיון לערוץ הטלוויזיה הכורדי Rudaw (27 בפברואר 2021) ביקורת חריפה על מעורבות תורכיה בצפון עיראק. הוא ציין, כי איראן מתנגדת להתערבות התורכית בעיראק וקרא לאנקרה להסיג את כוחותיה מהמדינה ולכבד את הגבול הבינלאומי. לדבריו, ביטחון עיראק צריך להישמר על-ידי כוחות עיראקים וכוחות החבל הכורדי באזור. מסג'די הצהיר, כי אין כל סיבה למעורבות

תורכית בלחימה באזור העיר סנג'אר בצפון-מערב עיראק וכי מדובר בעניין פנימי שצריך להיפתר על-ידי העיראקים עצמם. בהתייחסו לתקיפות האחרונות על מתחם השגרירות האמריקאית בבגדאד ולמתקפת הטילים על ארביל אמר מסג'די, כי איראן מתנגדת לנוכחות כוחות כיבוש בעיראק, אך בה בעת מגנה כל מתקפה על נציגויות דיפלומטיות של ארצות הברית או של כל מדינה אחרת. עוד אמר השגריר, כי איראן מכבדת את ההנהגה הכורדית ואת הלוחמים הכורדים ושיבח אותם על התפקיד החיוני והמשמעותי שמילאו במערכה נגד דאעש. בעקבות הביקורת, שמתח מסג'די על מעורבות תורכיה בעיראק, זומן שגריר איראן באנקרה לשיחת הבהרה.

◀ דובר משרד החוץ האיראני, סעיד ח'טיבזאדה, הכחיש, כי איראן מעורבת בפגיעה בספינה שבבעלות ישראלית במפרץ עומאן. הוא ציין, כי איראן דוחה בתוקף האשמה "חסרת בסיס" זו וכי הביטחון במפרץ הפרסי חשוב מאוד עבורה. הוא הוסיף, כי "המשטר הכובש את ירושלים" הוא הגורם לחוסר היציבות ולחוסר הביטחון באזור וכי איראן תגיב במקום ובמועד המתאימים אם יינקטו צעדים נגדה (תסנים, 1 במרץ 2021). במאמר פרשנות, שהתפרסם בעיתון האיראני כיהאן (28 בפברואר 2021), נכתב כי הפגיעה ב"ספינה הצבאית" הישראלית היא נקמה מצד "ההתנגדות" לתקיפות, שבוצעו בחודשים האחרונים על-ידי ארצות הברית וישראל נגד "ציר ההתנגדות" בעיראק, בסוריה ובתימן.

המעורבות האיראנית בזירה הפלסטינית

◀ שגריר איראן בקטר, חמיד-רזא דהקאני (Hamid-Reza Dehghani), נפגש ב-28 בפברואר 2021 בדוחא עם מספר חברים בלשכה המדינית של חמאס, ובראשם ראש הלשכה המדינית של התנועה, אסמאעיל הניה, והדגיש בפניהם את תמיכת איראן בפלסטינים ובאחדותם. בפגישה השתתפו גם שגרירי רוסיה, תורכיה ודרום אפריקה וחברי הלשכה המדינית של חמאס, מוסא אבו-מרזוק, עזת אלרשק, חסאם בדראן ומאהר עביד. הניה סקר בפניהם את ההתפתחויות האחרונות בנוגע לבחירות הכלליות ברשות הפלסטינית ובחמאס (פארס, 28 בפברואר; אלרסאלה נט, 28 בפברואר 2021).

פגישת שגרירי איראן, תורכיה ודרא"פ בקטר עם ראש הלשכה המדינית של חמאס ובכירים נוספים בתנועה (פארס, 28 בפברואר 2021).